

Частична предварителна оценка на въздействието

Институция: Изпълнителна агенция за българите в чужбина	Нормативен акт: Проект на Постановление на Министерския съвет за приемане на Правилник за устройството, организацията и дейността на Консултативния съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина и Наредба за воденето, съхраняването и достъпа до електронния регистър с данни на лицата, за които Консултативният съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина е установявал български произход
☒ Не е включен в законодателна/оперативна програма на Министерския съвет	☐ Включен е в законодателната/оперативната програма на Министерския съвет за:
Лице за контакт: Константин Цанов	Телефон и ел. поща: 0889 838234, k.tsanov@aba.government.bg

1. Проблеми за решаване:

Проблем 1 : Липса на подзаконова нормативна уредба, с която да бъдат уредени:

1. Устройството, организацията и дейността на Консултативния съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина

1.1. Кратко опишете проблема/проблемите и причините за неговото/тяхното възникване.

Без създаването на подзаконова нормативна уредба не е възможно да бъдат уредени устройството и дейността на Консултативния съвет към Изпълнителната агенция за българите в чужбина. Липсата на Консултативен съвет е пречка за установяване на българския произход на лица, които искат да придобият българско гражданство на основание български произход в случаите, когато е необходимо да се изяснят факти и обстоятелства по представените от лицето документи по чл.15, ал.2 от Закона да българското гражданство и министърът на правосъдието възложи на Консултативния съвет при ИАБЧ да установи дали лицето има български произход

Придобиването на българско гражданство въз основа на български произход по чл. 15 в редакцията на Закона за българското гражданство между 2010 и 2021 г., не поставя изисквания пред Държавната агенция за българите в чужбина (ДАБЧ) въз основа на какви данни или документи да издава удостоверения и да удостоверява български произход. Поради това ДАБЧ започва да установява български произход на лица, които желаят да придобият българско гражданство на основание чл. 15, ал. 1, т. 1 от ЗБГ, като прилага чл. 3, ал. 1 от Закона за българите, живеещи извън Република България /ЗБЖИРБ/ (Обн., ДВ, бр. 30 от 2000 г.). Пред ДАБЧ в периода 2010-2021 г. българският произход най-често се удостоверяваше чрез документи, издавани от организации на лица, които се самоопределят като българи, живеещи извън Република България, които са официално регистрирани и признати от ДАБЧ, който е компетентния български държавен орган за поддържане на връзки с тях по смисъла на чл. 3, ал. 1, т. 2 от ЗБЖИРБ. Организациите,

които са признати от ДАБЧ, през годините са различен брой и от различни чужди държави. Те се учредяват в чужбина и функционират по чужд правен ред, върху който българската държава и нейните органи нямат контрол или надзор. Въз основа на частни документи или устни показания, тези организации удостоверяват българския произход като издават документи, които се представят пред ДАБЧ в производството по установяване на български произход. Удостоверението за български произход, издавано от ДАБЧ, е било предпоставка за образуване на производството по придобиване на българско гражданство по натурализация на основание български произход.

Издаването на удостоверения от председателя на ДАБЧ става обект на интерес през 2017-2018 г. чрез сигнали до медии, образуване на наказателно производство и формиране на Временна анкетна комисия за проучване на всички данни, факти и обстоятелства по повод изнесените в европейски и български медии твърдения за скандалната подкупна схема при придобиване на българско гражданство от чужди граждани в 44-то Народно събрание (2018-2020).

Данните за нарушения на закона и за извършени престъпления от длъжностни лица са основание за отмяна през март 2021 г. на разпоредбите в ЗБГ относно удостоверяването на българския произход от ДАБЧ в производството по чл. 15, ал. 1, т. 1 ЗБГ и разпоредбата в ЗБЖИРБ относно удостоверяването на българския произход въз основа на частен документ, издаден от организация на българи, живеещи извън Република България, призната от компетентния български държавен орган ДАБЧ за поддържане на връзки с тях (чл. 3, ал. 1, т. 2).

Законът за изменение и допълнение на Закона за българско гражданство, приет от Народното събрание на 26 февруари 2021 г. /ЗИД на ЗБГ 2021 г./ (Обн., ДВ, бр. 21 от 2021 г.) предвиди най-общо три групи промени:

1. Промени относно придобиване на българско гражданство по произход;
2. Промени относно придобиване на българско гражданство след направени инвестиции (инвестиционно гражданство);
3. Промени в други разпоредби, вкл. намаляване на сроковете за произнасяне на службите за сигурност и за продължителност на процедурата в Министерство на правосъдието.

С най-голямо значение бяха промените, свързани с придобиване на българско гражданство от лица – чужди граждани на основание български произход. Предвиди се, че кандидатите, които желаят да придобият българско гражданство на основание произход по чл. 15 от ЗБГ, ще предоставят само официални документи, издадени от български или чуждестранни органи, с които да удостоверят българския си произход чрез българския произход на свои възходящи роднини по права линия до трета степен включително (родител, баба и дядо, працядо и прабаба).

За кандидати, за които е необходимо да се изяснят факти и обстоятелства по представените с молбата им документи по чл. 15, ал. 2 от ЗБГ е предвидена възможност, министърът на правосъдието да може да възложи на Консултативния съвет при Държавната агенция за българите в чужбина да установи дали имат български произход. Консултативният съвет от своя страна следва да се произнася с мотивирано положително или отрицателно становище в двумесечен срок от възлагането, като взема предвид дали молителят ползва български език, самоопределя ли се като лице от български произход, както и дали за него е налице поне едно от следните обстоятелства, предвидени в чл. 29, ал. 6 ЗБГ:

- 1) част е от българска общност или българско малцинство в друга държава;
- 2) произхожда от населено място, което е било част от българската държава в миналото или от Българската екзархия;
- 3) има възходящи (по права линия до трета степен), които са носители на българската традиционна фамилна именна система.

В тази връзка, със ЗИД на ЗБГ от 2021 г. беше отменена възможността да се удостоверява български произход въз основа на удостоверения, издавани от дружества, регистрирани по чуждо законодателство, които да бъдат валидни и пред българските държавни органи – Държавната агенция за българите в чужбина и Министерство на правосъдието.

Устройството, организацията и дейността на Консултативния съвет към Държавната агенция за българите в чужбина следваше да се уредят с Правилник на Министерския съвет в 6-месечен срок от влизане на ЗИД на ЗБГ в сила (16 март 2021 г.).

Междувременно с постановление на Министерския съвет, прието на заседанието на 20 април 2022 г. Държавната агенция за българите в чужбина към Министерския съвет се преобразува в Изпълнителна агенция за българите в чужбина към министъра на външните работи.

1.2. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Проблемът не може да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

1.3. Посочете защо действащата нормативна рамка не позволява решаване на проблема/проблемите.

С промени в Закона за българското гражданство и в Закона за българите, живеещи извън Република България, в сила от 16 март 2021 г., 44-то Народно събрание измени правилата и реда, по които се установява българския произход на лицата, които нямат българско гражданство.

Формирането на Консултативен съвет към Изпълнителната агенция за българите в чужбина ще спомогне, когато е необходимо удостоверяването на българския произход на лица, които разполагат с документи, но се налага допълнително да бъдат изяснени факти и обстоятелства по удостоверяване на българския им произход. В този случай, министърът на правосъдието може да възложи на този Консултативен съвет да установи дали молителят има български произход (чл. 29, ал. 4 и 6 ЗБГ). Консултативният съвет се произнася с мотивирано положително или отрицателно становище в двумесечен срок от възлагането.

В хода на образувани производства за придобиване на българско гражданство по натурализация въз основа на български произход не могат да бъдат извършвани справки за вече издавани от ДАБЧ удостоверения (от 1 януари 2011 г. до 31 декември 2020 г. по смисъла на § 16 от ПЗР на ЗИД на ЗБГ), защото не е предвиден реда за достъп на държавни органи, които имат правомощия в хода на тези производства.

1.4. Посочете задължителните действия, произтичащи от нормативни актове от по-висока степен или актове от правото на ЕС.

С § 17, т. 1, буква „а“ от Преходните и Заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за българското гражданство (Обн., ДВ, бр. 21 от 12 март 2021 г.) в 6-месечен срок от неговото влизане в сила (16 март 2021 г.), Министерският съвет трябваше да приеме Правилника по чл. 29, ал. 7 от ЗБГ и Наредбата по чл. 38а от ЗБГ.

1.5. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Последваща оценка не е извършвана.

Частично въпросът за установяване на български произход на лица, които не са български граждани, беше засегнат в Доклад за последваща оценка на въздействието на Закона за българите, живеещи извън Република България, изготвен през март 2022 г. от Националния център за парламентарни изследвания. Последващата оценка на въздействието бе възложена от Комисията

по политиките на българите извън страната на 47-ото Народно събрание, на основание чл. 26, ал. 2 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание и е достъпна на: <https://www.parliament.bg/bg/ncpi>.

Проблем 2: Липса на подзаконова нормативна уредба, с която да бъдат уредени:

2. Воденето, съхраняването и достъпа до електронния регистър с данни за лицата, за които Консултативният съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина е установявал български произход

1.1. Кратко опишете проблема/проблемите и причините за неговото/тяхното възникване.

През периода 2010-2021 г. Държавната агенция за българите в чужбина беше държавния орган, на който беше възложено установяването и удостоверяването на българския произход за лицата, които кандидатстват да придобият българско гражданство въз основа на български произход от свои възходящи. Поради това и законодателят въведе задължение за Държавната агенция за българите в чужбина да създаде регистър на лицата, за които е провеждана процедура по установяване / неустановяване на техния български произход през периода, в който действаше редакцията на чл. 15, ал. 2 ЗБГ.

През изминалото десетилетие има ръст в броя на кандидатите за придобиване на българско гражданство при условията на натурализация въз основа на български произход и на основание родител, който е придобил българско гражданство въз основа на български произход (чл. 15, ал. 1, т. 1 и т. 2 ЗБГ). По официални данни от Министерство на правосъдието и от Комисията по българско гражданство в Администрацията на президента се вижда тенденцията за нарастване на кандидатите за придобиване на българско гражданство на основанията български произход и родител – български гражданин. В периода 2013-2019 г. между 1867 и 6193 граждани на БЮР Македония стават български граждани. През 2020 г. получили българско гражданство лица от Република Северна Македония вече са 9098, от Украйна – 1926 и от Сърбия – 1228. За изминалата 2021 г. българско гражданство са придобили общо 17 295 души като 15 171 души са придобили гражданство на основание български произход, родител български гражданин, обща натурализация. 7696 от тях са граждани на Република Северна Македония. Следват тези от Украйна – 1547 и Албания – 1269.

Законодателят отчита значението на събраните данни за лица, които са чужди граждани, но претендират да имат български произход. Поради това беше предвидено, че редът за воденето, съхранението и достъпа до регистъра при Изпълнителната агенция за българите в чужбина (Държавна агенция за българите в чужбина към момента на приемане на ЗИД на ЗБГ през февруари 2021 г.) се определя с наредба на Министерския съвет (Обн., ДВ, бр. 21 от 2021 г.).

С Наредбата се определя редът за воденето, съхраняването и достъпа до Електронния регистър с данни за лицата, за които предстои Консултативния съвет към Изпълнителната агенция за българите в чужбина да установява български произход, както и данните за лицата, за които председателят на Държавната агенция за българите в чужбина е издал, по отменената законова уредба, удостоверения за български произход, съответно заповеди за отказ да се издадат удостоверения.

1.2. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Проблемът не може да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

1.3. Посочете защо действащата нормативна рамка не позволява решаване на проблема/проблемите.

С допълнение в Глава пета „Производство във връзка с българското гражданство“ през 2021 г. беше създадена нова разпоредба (чл. 38а), която предвиди, че Държавната агенция за българите в чужбина създава и води електронен регистър с данни на лицата, за които Консултативният съвет е установявал български произход (Нов - ДВ, бр. 21 от 2021 г.). С § 15 от ПЗР на ЗИД на ЗБГ (Обн., ДВ, бр. 21 от 2021 г.) като в тримесечен срок от влизането в сила на закона (16 март 2021 г.) се създава електронният регистър по чл. 38а, т.е. до 16 юни 2021 г. А в разпоредбата на чл. 38 а е предвидено създаването и воденето на електронен регистър с данни за лицата, за които Консултативния съвет е установявал българския произход. Съгласно § 16 от ПЗР на ЗИД на ЗБГ в 6-месечен срок от създаването на електронния регистър по чл. 38а се въвеждат всички данни на заявителите, постъпили в Държавната агенция за българите в чужбина в периода от 1 януари 2011 г. до 31 декември 2020 г.

1.4. Посочете задължителните действия, произтичащи от нормативни актове от по-висока степен или актове от правото на ЕС.

С § 17, т. 1, буква „ а“ от Преходните и Заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за българското гражданство (Обн., ДВ, бр. 21 от 12 март 2021 г.) в 6-месечен срок от неговото влизане в сила (16 март 2021 г.), Министерският съвет трябваше да приеме Правилника по чл. 29, ал. 7 от ЗБГ и Наредбата по чл. 38а отЗБГ.

1.5. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Последваща оценка не е извършвана.

2. Цели:

Цел 1: Приемане на Правилник за устройството, организацията и дейността на Консултативния съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина.

Без създаването на подзаконова нормативна уредба не е възможно да бъдат уредени устройството и дейността на Консултативния съвет към Изпълнителната агенция за българите в чужбина. Липсата на Консултативен съвет е пречка за установяване на българския произход на лица, които искат да придобият българско гражданство на основание български произход в случаите, когато е необходимо да се изяснят факти и обстоятелства по представените от лицето документи по чл.15, ал.2 от Закона да българското гражданство и министърът на правосъдието възложи на Консултативния съвет при ИАБЧ да установи дали лицето има български произход.

Цел 2: Приемане на Наредба за воденето, съхраняването и достъпа до електронния регистър с данни за лицата, за които Консултативния съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина е установявал българския произход.

С Наредбата се определят условията и редът за воденето, съхраняването и достъпа до Електронния регистър с данни за лицата, за които предстои Консултативния съвет към Изпълнителната агенция за българите в чужбина да установява български произход, както и данните за лицата, за които председателят на Държавната агенция за българите в чужбина е издал, по отменената законова уредба, удостоверения за български произход, съответно заповеди за отказ да се издадат удостоверения.

Посочете определените цели за решаване на проблема/проблемите, по възможно най-конкретен и измерим начин, включително индикативен график за тяхното постигане. Целите е необходимо да са насочени към решаването на проблема/проблемите и да съответстват на действащите стратегически документи.

3. Заинтересовани страни:

1. Администрация на президента – подпомага Президента при изпълнение на правомощията му да издава Указите за промяна на гражданство;
2. Министърът на правосъдието- възлага на Консултативния съвет при Държавната агенция за българите в чужбина да разгледа документите по чл. 15, ал . 2 от ЗБГ на кандидатите, за които е необходимо да се изяснят факти и обстоятелства по представените им документи; Въз основа на мнението на Съвета по гражданството прави предложение до Президента на Република България за издаване на указ или за отказ за издаване на указ за придобиване, възстановяване, освобождаване или лишаване от българско гражданство, както и за отмяна на натурализация;
3. Дирекция „Българско гражданство“ в Министерство на правосъдието – приема всички депозирани молби за българско гражданство, образува преписки за започване на конкретната процедура за промяна на гражданство, извършва експертен преглед на всички документи по депозираните молби, подготвя протоколите с информация за кандидатите за българско гражданство, които се разглеждат от Съвета по гражданството при министерство на правосъдието;
4. Министерство на външните работи, ДП/КП – документи за българско гражданство се подават чрез консулското или дипломатическото представителство на Р България в чужбина;
5. Дирекция „Миграция“ към МВР- извършва необходимите проверки по отношение на апликантите за българско гражданство;
6. Министъра на вътрешните работи- извършване на проверки, свързани с процедурите за българско гражданство;
7. Лица от български произход, които желаят да придобият българско гражданство
8. Български общности зад граница;

В изброените заинтересовани страни не са включени органите на съдебната власт, тъй като становището на Консултативния съвет не представлява индивидуален административен акт и не подлежи на обжалване.

Посочете всички потенциални заинтересовани страни/групи заинтересовани страни (в рамките на процеса по извършване на частичната предварителна частична оценка на въздействието и/или при обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове), върху които предложенията ще окажат пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи/общини и др.).

4. Варианти на действие. Анализ на въздействията:

По проблем 1: Липса на подзаконова нормативна уредба, с която да бъдат уредени:

4.1. Устройството, организацията и дейността на Консултативния съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина

Вариант „Без действие“:

Вариантът „Без действие“ се характеризира с непредприемането на никакви действия, които да бъдат насочени към дефинираните проблеми. При този вариант няма да бъдат извършени нормативни промени, които да доведат до създаване на Консултативен съвет към Изпълнителната агенция за българите в чужбина.

Няма да има уредба, която да доразвие заложените положения в Закона за българското гражданство. Няма да бъдат изпълнени изискванията на закона, макар и след като е изтекъл 6-месечния срок, за създаване на Правилника по чл. 29, ал. 7 от ЗБГ и Наредбата по чл. 38а от ЗБГ.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Не са идентифицирани очаквани положителни икономически, социални или екологични въздействия вследствие прилагането на този вариант.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Ще е налице празнота в дейността на Изпълнителната агенция за българите в чужбина.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия:

Не са идентифицирани очаквани специфични въздействия.

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Не оказва въздействие върху малките и средни предприятия.

Административна тежест:

При този вариант има засилване на административната тежест за лица-чужди граждани, които желаят да придобият българско гражданство на основание български произход, но има необходимост от изясняване на факти и обстоятелства по представените от тях документи за доказване на българския им произход.

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 1

Приемане на Правилник за устройството, организацията и дейността на Консултативния съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина

Описание:

1. Относно Правилник за устройството, организацията и дейността на Консултативния съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина

Според чл. 15, ал. 1, т. 1 ЗБГ лице, което не е български гражданин, може да придобие българско гражданство по натурализация ако е от български произход, без да са налице условията по чл. 12, ал. 1, т. 2 (преди не по-малко от 5 години е получило разрешение за постоянно или дългосрочно

пребиваване в Република България), т. 4 (има доход или занятие, което му дава възможност да се издържа в Република България), т. 5 (владее български език, което се установява по ред, определен с наредба на министъра на образованието и науката) и т. 6 (е освободено от досегашното си гражданство или ще бъде освободено от него към момента на придобиване на българско гражданство).

В производството за придобиване на българско гражданство по натурализация ако е въз основа на български произход (по чл. 15, ал. 1, т. 1 ЗБГ) с молбата се представят официални документи, издадени от български или чуждестранни органи, с които молителят удостоверява, че има родствена връзка с поне едно лице - негов възходящ до трета степен включително, което е от български произход. Документите трябва да съдържат информация за имената на възходящия и родствената му връзка с молителя съгласно разпоредбата на ал. 2 от чл. 15 на ЗБГ.

По правило придобиването на българско гражданство по натурализация, вкл. и въз основа на български произход, се извършва по молба на заинтересуваното лице, подадена лично в Министерството на правосъдието или в дипломатическото или консулското представителство на Република България. При необходимост от изясняване на факти и обстоятелства по представените с молбата документи по чл. 15, ал. 2 ЗБГ, е предвидено в разпоредбата на чл. 29, ал. 4 от ЗБГ, че министърът на правосъдието може да изиска от молителя да представи допълнителни документи в 14-дневен срок от уведомяването му **или** да възложи на Консултативния съвет при Държавната агенция за българите в чужбина да установи дали молителят има български произход. Съветът ще се произнася с мотивирано положително или отрицателно становище в двумесечен срок от възлагането, като взема предвид дали молителят ползва български език, самоопределя ли се като лице от български произход, както и дали за него е налице поне едно от следните обстоятелства, предвидени в чл. 29, ал. 6, т. 1, 2 или 3 от ЗБГ. Устройството, организацията и дейността на Консултативния съвет при Държавната агенция за българите в чужбина, вече Изпълнителна агенция за българите в чужбина се определят с правилник, приет от Министерския съвет (чл. 29, ал. 7 ЗБГ).

Предлага се Консултативният съвет към Изпълнителната агенция за българите в чужбина да се състои от 9 членове, като шест от тях са определени от органи на изпълнителната власт (министъра на правосъдието, министъра на вътрешните работи, министъра на външните работи, министъра на образованието и науката, председателя на Държавна агенция „Национална сигурност“ и изпълнителния директор на Изпълнителната агенция за българите в чужбина) и трима са специалисти в научните сфери история, балканистика, езиковедие, етнография, културология, архивистика и други области, относими към дейността на Съвета.

Специалистите, които могат да участват в заседанията на Консултативния съвет, се определят от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция за българите в чужбина след съгласуване с министъра на външните работи с оглед дневния ред на заседанията му (разглежданите преписки) измежду разширен списък от 9 експерти.

Заседанията на Консултативния съвет по чл. 29, ал. 7 ЗБГ се провеждат в сградата на Изпълнителната агенция и се председателстват от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция за българите в чужбина, който не участва в гласуванията. Без право на глас на заседанията на Съвета може да присъства представител на президента на републиката. Дейността на Съвета се подпомага от секретар, който е служител на Изпълнителната агенция за българите в чужбина и се определя със заповед на изпълнителния ѝ директор.

Предлага се Консултативният съвет да провежда редовни заседания един път месечно, а при необходимост председателстващия може да го свика и извънредно. При наличие на определени обстоятелства е допустимо провеждането на заседание чрез видеоконферентна връзка за отделен член или за целия Консултативен съвет. Заседанията на Консултативния съвет се провеждат, когато присъстват най-малко 2/3 от членовете му. Всеки член мотивира положителното или отрицателното си становище по преписката, която се разглежда на заседанието на Съвета, относно

обсъжданите данни, факти и обстоятелства за лицето и неговите възходящи. След провеждане на дискусия между членовете, Съветът се произнася с мотивирано становище при явно гласуване с обикновено мнозинство от присъстващите членове в двумесечен срок от постъпването им, както предвидено в разпоредбата на чл. 29, ал. 6 ЗБГ. Становището се предоставя на министъра на правосъдието в 7-дневен срок и се въвежда в Единния електронен регистър (по чл. 38а ЗБГ).

4.2. По проблем 2: Липса на подзаконова нормативна уредба, с която да бъдат уредени:

Воденето, съхраняването и достъпа до електронния регистър с данни за лицата, за които Консултативният съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина е установявал български произход

Вариант „Без действие“:

Вариантът „Без действие“ се характеризира с непредприемането на никакви действия, които да бъдат насочени към дефинираните проблеми. При този вариант няма да бъдат извършени нормативни промени, които да доведат до създаване на Консултативен съвет към Изпълнителната агенция за българите в чужбина.

Няма да има уредба, която да доразвие заложените положения в Закона за българското гражданство. Няма да бъдат изпълнени изискванията на закона, макар и след като е изтекъл 6-месечния срок, за създаване на Правилника по чл. 29, ал. 7 от ЗБГ и Наредбата по чл. 38а от ЗБГ.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Не са идентифицирани очаквани положителни икономически, социални или екологични въздействия вследствие прилагането на този вариант.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Ще е налице празнота в дейността на Изпълнителната агенция за българите в чужбина.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия:

Не са идентифицирани очаквани специфични въздействия.

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Не оказва въздействие върху малките и средни предприятия.

Административна тежест:

При този вариант има засилване на административната тежест за лица-чужди граждани, които желаят да придобият българско гражданство на основание български произход, но има необходимост от изясняване на факти и обстоятелства по представените от тях документи за доказване на българския им произход.

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информирание, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 1

Приемане на Наредба за воденето, съхраняването и достъпа до електронния регистър с данни за лицата, за които Консултативният съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина е установявал български произход

Описание:

2.Относно Наредба за воденето, съхраняването и достъпа до електронния регистър с данни за лицата, за които Консултативният съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина е установявал български произход

С допълнение в Глава пета „Производство във връзка с българското гражданство“ през 2021 г. беше създадена нова разпоредба (чл. 38а), която предвиди, че Държавната агенция за българите в чужбина създава и води електронен регистър с данни на лицата, за които Консултативният съвет е установявал български произход (Нов - ДВ, бр. 21 от 2021 г.). С § 15 от ПЗР на ЗИД на ЗБГ (Обн., ДВ, бр. 21 от 2021 г.) като в тримесечен срок от влизането в сила на закона (16 март 2021 г.) се създава електронният регистър по чл. 38а, т.е. до 16 юни 2021 г. А в разпоредбата на чл. 38 а е предвидено създаването и воденето на електронен регистър с данни за лицата, за които Консултативният съвет е установявал българския произход. Съгласно § 16 от ПЗР на ЗИД на ЗБГ в 6-месечен срок от създаването на електронния регистър по чл. 38а се въвеждат всички данни на заявителите, постъпили в Държавната агенция за българите в чужбина в периода от 1 януари 2011 г. до 31 декември 2020 г.

В производството по придобиване на българско гражданство по натурализация въз основа на произход (по чл. 15, ал. 1, т. 1 ЗБГ) с допълнения в Закона бе предвидено през 2010 г. (Обн., ДВ, бр. 33 от 2010 г.), че с молбата за придобиване на българско гражданство се представя и удостоверение за български произход, издадено от Държавната агенция за българите в чужбина (чл. 15, ал. 2 ЗБГ). В удостоверението, издавано от ДАБЧ се посочват данните, въз основа на които е установен българският произход.

С изменение през 2021 г. беше предвидено, че в производството за придобиване на българско гражданство по натурализация по чл. 15, ал. 1, т. 1 ЗБГ с молбата се представят официални документи, издадени от български или чуждестранни органи, с които молителят удостоверява, че има родствена връзка с поне едно лице - негов възходящ до трета степен включително, което е от български произход. Документите трябва да съдържат информация за имената на възходящия и родствената му връзка с молителя.

През периода 2010-2021 г. Държавната агенция за българите в чужбина беше държавния орган, на който беше възложено установяването и удостоверяването на българския произход за лицата, които кандидатстват да придобият българско гражданство въз основа на български произход от свои възходящи. Поради това и законодателят въведе задължение за Държавната агенция за българите в чужбина да създаде регистър на лицата, за които е провеждана процедура по установяване / неустановяване на техния български произход през периода, в който действаше редакцията на чл. 15, ал. 2 ЗБГ.

Необходимостта от въвеждане и поддържане на данни за лица, за които е провеждано производство пред Държавната агенция за българите в чужбина се прехвърля върху правоприменника ѝ – Изпълнителната агенция за българите в чужбина към министъра на външните работи.

За реализиране на този вариант на действие не са необходими финансови средства, ресурсна и кадрова обезпеченост и организационни мерки.

През изминалото десетилетие има ръст в броя на кандидатите за придобиване на българско гражданство при условията на натурализация въз основа на български произход и на основание родител, който е придобил българско гражданство въз основа на български произход (чл. 15, ал. 1, т. 1 и т. 2 ЗБГ). По официални данни от Министерство на правосъдието и от Комисията по българско гражданство в Администрацията на президента се вижда тенденцията за нарастване на кандидатите за придобиване на българско гражданство на основанията български произход и родител – български гражданин. В периода 2013-2019 г. между 1867 и 6193 граждани на БЮР Македония стават български граждани. През 2020 г. получили българско гражданство лица от Република Северна Македония вече са 9098, от Украйна – 1926 и от Сърбия – 1228. За изминалата 2021 г. българско гражданство са придобили общо 17 295 души като 15 171 души са придобили

гражданство на основание български произход, родител български гражданин, обща натурализация. 7696 от тях са граждани на Република Северна Македония. Следват тези от Украйна – 1547 и Албания – 1269.

В периода 2011 г.-2021 г. Държавна агенция за българите в чужбина е издала 134 218 удостоверения за български произход.

Законодателят отчита значението на събраните данни за лица, които са чужди граждани, но претендират да имат български произход. Поради това беше предвидено, че редът за воденето, съхранението и достъпа до регистъра при Изпълнителната агенция за българите в чужбина (Държавна агенция за българите в чужбина към момента на приемане на ЗИД на ЗБГ през февруари 2021 г.) се определя с наредба на Министерския съвет (Обн., ДВ, бр. 21 от 2021 г.).

С Наредбата се определят условията и редът за воденето, съхраняването и достъпа до Електронния регистър с данни за лицата, за които предстои Консултативния съвет към Изпълнителната агенция за българите в чужбина да установява български произход, както и данните за лицата, за които председателят на Държавната агенция за българите в чужбина е издал, по отменената законова уредба, удостоверения за български произход, съответно заповеди за отказ да се издадат удостоверения.

Регистърът е електронна база данни, в която се вписват данни за лицата, за Консултативния съвет към Изпълнителната агенция за българите в чужбина установява български произход, както и данните за лицата, за които председателят на Държавната агенция за българите в чужбина е издал, по отменената законова уредба, удостоверения за български произход, съответно заповеди за отказ да се издадат удостоверения. За всяко лице, за което ИАБЧ, респ. в миналото ДАБЧ, е образувала производство с цел установяване на неговия български произход, се създава електронно досие с индивидуализиращи данни (имена на латиница и на кирилица, дата, място и държава на раждане, гражданство, становище относно неговия български произход, издавани удостоверения, както и пореден номер и дата, на която е прието становището или издадено удостоверението). Допустимо е коригиране на неточни данни в Регистъра въз основа на акт на Тричленна комисия, назначена със заповед на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция.

Наредбата предвижда достъп до Регистъра да имат онези държавни органи, имащи правомощия относно лицата с български произход – при издаване на разрешително за пребиваване в Република България (директор на дирекция „Миграция“, директори на СДВР и ОДМВР към МВР) и при кандидатстване за българско гражданство (президента на Р България, министър на вътрешните работи, министър на правосъдието, председател на Държавна агенция „Национална сигурност“). Допуска се, че и други органи могат да имат достъп до Регистъра, когато това е необходимо при изпълнение на техни правомощия.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

При този вариант ще бъде решен констатираният проблем и ще бъде постигната заложената цел. Ще бъде изпълнена волята на законодателя и ще бъде създадена предвидената в Закона за българското гражданство подзаконова уредба.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Няма идентифицирани негативни въздействия.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: Не са идентифицирани очаквани специфични въздействия. Не се предвижда въвеждането на регулаторни режими или въздействие върху държавния бюджет.

Въздействия върху малките и средните предприятия: Не се отчитат.

Административна тежест:

Не се създава допълнителна административна тежест. Създаването на Електронен регистър с данни за лицата, за които предстои Консултативния съвет към Изпълнителната агенция за българите в чужбина да установява български произход, както и данните за лицата, за които председателят на Държавната агенция за българите в чужбина е издал, по отменената законова уредба, удостоверения за български произход, съответно заповеди за отказ да се издадат удостоверения ще улесни взаимодействието между държавните институции с правомощия в тази област.

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 2 „Без нормативни промени“:

Описание: Този вариант предполага разрешаване на идентифицираните проблеми чрез обучения, изготвяне на указания или насоки при осъществяване на дейността на Изпълнителната агенция за българите в чужбина към министъра на външните работи. Този вариант не може да преодолее посоченият проблем, а може да се използва като допълнително средство наред със нормативната уредба.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия: Не са идентифицирани очаквани положителни икономически, социални или екологични въздействия вследствие на прилагането на този вариант.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия: С приемането на този вариант за действие няма да бъде постигната заложената от законодателя цел – да има правила, по които държавен орган да установява българския произход на лица, които са чужди граждани и са от български произход, както и до създаването на Електронен регистър с данни за лицата, за които предстои Консултативния съвет към Изпълнителната агенция за българите в чужбина да установява български произход.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: Не са идентифицирани очаквани специфични въздействия.

Въздействия върху малките и средните предприятия: Не се отчитат.

Административна тежест: При този вариант административната тежест не се променя.

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

5. Сравняване на вариантите:

Степени на изпълнение по критерии: 1) висока; 2) средна; 3) ниска.

5.1. По проблема: Липса на подзаконова нормативна уредба, с която да бъдат уредени:

- устройството, организацията и дейността на Консултативния съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина и
- воденето, съхраняването и достъпа до електронния регистър с данни за лицата, за които Консултативният съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина е установявал български произход

		Вариант „Без действие“	Вариант 1	Вариант 2
Ефективност	Цел 1: Приемане на Правилник за устройството, организацията и дейността на Консултативния съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина.	ниска	висока	ниска
	Цел 2: Приемане на Наредба за воденето, съхраняването и достъпа до електронния регистър с данни за лицата, за които Консултативният съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина е установявал български произход	ниска	висока	ниска
Ефикасност	Цел 1 Приемане на Правилник за устройството, организацията и дейността на Консултативния съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина.	ниска	висока	ниска
	Цел 2 Приемане на Наредба за воденето, съхраняването и достъпа до електронния регистър с данни за лицата, за които Консултативният съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина е установявал български произход	ниска	висока	ниска
Съгласуваност	Цел 1: Приемане на Правилник за устройството, организацията и дейността на Консултативния съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина.	ниска	висока	ниска
	Цел 2: Приемане на Наредба за воденето, съхраняването и достъпа до електронния регистър с данни за лицата, за които Консултативният съвет при Изпълнителната агенция за	ниска	висока	ниска

българите в чужбина е установявал български произход			
--	--	--	--

1.1. Сравнете вариантите чрез сравняване на ключовите им положителни и отрицателни въздействия.

1.2. Посочете степенята, в която вариантите ще изпълнят определените цели, съгласно основните критерии за сравняване на вариантите:

ефективност, чрез която се измерва степенята, до която вариантите постигат целите на предложението; ефикасност, която отразява степенята, до която целите могат да бъдат постигнати при определено ниво на ресурсите или при най-малко разходи;

съгласуваност, която показва степенята, до която вариантите съответстват на действащите стратегически документи.

При реализирането на Вариант „Без действие“ и третия вариант не се постигат поставените цели. Осъществяването на Вариант 1 позволява в максимална степен да се изпълни поставената цел. Изпълнението на Вариант 1 позволява постигането на максимална публична прозрачност, обществен контрол, ефективност, ефикасност и съгласуваност.

6. Избор на препоръчителен вариант:

Вариант 1 „Приемане на подзаконова нормативна уредба, която включва Правилник за устройството, организацията и дейността на Консултативния съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина и Наредба за воденето, съхраняването и достъпа до електронния регистър с данни за лицата, за които Консултативният съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина е установявал български произход“

Посочете препоръчителните варианти за решаване на поставения проблем/проблеми.

6.1. Промяна в административната тежест за физическите и юридическите лица от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

- Ще се увеличи
- Ще се намали
- Няма ефект

Не се създава допълнителна административна тежест, а допълнителна възможност за лицата от български произход да го докажат чрез разглеждане на документите им от Консултативния съвет.

Създаването на Електронен регистър с данни за лицата, за които предстои Консултативния съвет към Изпълнителната агенция за българите в чужбина да установява български произход, както и данните за лицата, за които председателят на Държавната агенция за българите в чужбина е издал, по отменената законова уредба, удостоверения за български произход, съответно заповеди за отказ да се издадат удостоверения ще улесни взаимодействието между държавните институции с правомощия в тази област.

1.1. Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант за решаване на всеки проблем.

1.2. Ако се предвижда въвеждането на такса, представете образуването на нейния размер съгласно Методиката по чл. 7а от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

6.2. Създават ли се нови/засягат ли се съществуващи регулаторни режими и услуги от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

Да

Не

Прилагането на препоръчителния вариант няма да доведе до създаване или промяна на съществуващи регулаторни режими.

1.1. Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на избрания вариант.

1.2. В случай че се предвижда създаване нов регулаторен режим, посочете неговия вид (за стопанска дейност: лицензионен, регистрационен; за отделна стелка или действие: разрешителен, уведомителен; удостоверителен и по какъв начин това съответства с постигането на целите).

1.3. Мотивирайте създаването на новия регулаторен режим съгласно изискванията на чл. 3, ал. 4 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

1.4. Посочете предложените нови регулаторни режими отговарят ли на изискванията на чл. 10 – 12 от Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.5. Посочете изпълнено ли е изискването на § 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.6. В случай че се изменят регулаторни режими или административни услуги, посочете промяната.

6.3. Създават ли се нови регистри от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

Да

Прилагането на препоръчителния вариант ще доведе до създаване на Електронен регистър с данни за лицата, за които Консултативният съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина е установявал български произход. В проекта се съдържат разпоредби, касаещи воденето и поддържането на регистър от Изпълнителната агенция за българите в чужбина.

Не

Когато отговорът е „Да“, посочете регистрите, които се създават и по какъв начин те ще бъдат интегрирани в общата регистрова инфраструктура.

6.4. По какъв начин препоръчителният вариант въздейства върху микро-, малките и средните предприятия (МСП) (включително по отделните проблеми)?

Актът засяга пряко МСП

Актът не засяга МСП

Прилагането на препоръчителния вариант няма да доведе до въздействие върху МСП.

Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант.

6.5. Потенциални рискове от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

Не са идентифицирани.

Посочете възможните рискове от прилагането на препоръчителния вариант, различни от отрицателните въздействия, напр. възникване на съдебни спорове и др.

7. Консултации:

Проведени са консултации

Съгласно Заповед № КОА-95-00-1/18.05.2022 г. на министъра на външните работи е създадена междуведомствена работна група, която е със задача да изготви проект на Правилник за

устройството, организацията и дейността на Консултативния съвет, орган към Изпълнителна агенция за българите в чужбина, както и проект на Наредба за воденето, съхранението и достъпа до електронния регистър с данни за лицата, за които Консултативния съвет е установявал българския произход.

Членове на работната група са представители на Администрацията на президента, Министерство на външните работи, Изпълнителна агенция за българите в чужбина, Министерство на правосъдието, Министерство на образованието и науката, Министерство на вътрешните работи, Държавна агенция „Национална сигурност“ и учени от БАН и университети.

Посочете основните заинтересовани страни, с които са проведени консултации. Посочете резултатите от консултациите, включително на ниво ЕС: спорни въпроси, многократно поставяни въпроси и др.

Предстоят обществени консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове

От изключително спешна необходимост е приемането на проект на Постановление на Министерския съвет за приемане на Правилник за устройството, организацията и дейността на Консултативния съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина и Наредба за воденето, съхраняването и достъпа до електронния регистър с данни за лицата, за които Консултативният съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина е установявал български произход. Липсата на Консултативен съвет повече от 18 месеца след изтичане на срока за приемане на Правилника води до изключително забавяне и натрупване на молби за българско гражданство, за които има необходимост да бъдат разглеждани от Консултативния съвет поради изясняване на факти и обстоятелства по представените с молбата документи по чл. 15, ал. 2 от Закона за българското гражданство, а именно документи, доказващи наличието на български произход. Драстичното увеличаване на броя на депозираните молби за придобиване на българско гражданство на основание български произход, които следва да бъдат разглеждани от Консултативния съвет води до блокиране на процеса по тяхното разглеждане, както и до продължително забавяне по произнасянето по молбите на кандидатите. С допълнение в Глава пета „Производство във връзка с българското гражданство“ през 2021 г. беше създадена нова разпоредба (чл. 38а), която предвиди, че Държавната агенция за българите в чужбина създава и води електронен регистър с данни на лицата, за които Консултативният съвет е установявал български произход (Нов - ДВ, бр. 21 от 2021 г.), като в тримесечен срок от влизането в сила на измененията и допълненията на Закона за българското гражданство (16 март 2021 г.) този регистър следваше да бъде създаден. Във връзка с изложените обстоятелства и в изпълнение на чл. 26, ал. 4 от Закона за нормативните актове за провеждане на общественото обсъждане на проекта е определен 14-дневен срок. Проектът ще се публикува на Портала за обществени консултации, на интернет страницата на Изпълнителната агенция за българите в чужбина и на страницата на Министерство на външните работи.

Обобщете най-важните въпроси за обществени консултации. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултационни процедури.

8. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

Да

Не

1.1. Посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 6.2 и 6.3, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник).

1.2. Изборът трябва да съответства на посоченото в раздел 1, съгласно неговата т. 1.5.

9. Изисква ли се извършване на цялостна предварителна оценка на въздействието поради очаквани значителни последици?

- Да
 Не

(преценка съгласно чл. 20, ал. 3, т. 2 от Закона за нормативните актове)

10. Приложения:

Приложете необходимата допълнителна информация и документи.

11. Информационни източници:

- Правен анализ на практиките, свързани с предоставянето на гражданство в държави-членки на Европейския съюз (юли, 2019) - <https://parliament.bg/bg/students-program/ID/237>
- Последваща оценка на въздействието на Закона за българите, живеещи извън Република България (март, 2022) - <https://parliament.bg/bg/ncpi>
- Годишни доклади на Комисия по българско гражданство (Администрация на президента) - <https://m.president.bg/bg/cat107/Godishni-dokladi-grajdanstvo>

Посочете изчерпателен списък на информационните източници, които са послужили за оценка на въздействията на отделните варианти и при избора на вариант за действие: регистри, бази данни, аналитични материали и др.

12. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за извършването на частичната предварителна оценка на въздействието:

Име и длъжност: Валерий Радолов, директор на Дирекция „Български общности и информационна дейност“

Дата:

Подпис: